

Sygn. akt IV P-Pm 65/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2022 r.

Sąd Rejonowy w Człuchowie IV Wydział Pracy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Sądu Rejonowego Marek Osowicki
Protokolant:	kierownik sekretariatu Anna Górka

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2022 r. w Człuchowie

sprawy z powództwa Parafii Rzymskokatolickiej p.w. (...) w K.

przeciwko A. D. (1)

o ustalenie nieistnienia stosunku pracy

- ustala, że powoda Parafię Rzymskokatolicką p.w. (...) w K. i pozwaną A. D. (1) nie łączy stosunek pracy
- nie obciąża pozwanej A. D. (1) kosztami procesu.

Sędzia Marek Osowicki

Sygn. akt IV P-Pm 65/18

UZASADNIENIE

Pełnomocnik Parafii Rzymskokatolickiej p.w. (...) w K. wniósł przeciwko A. D. (1) o ustalenie, że powodową parafię oraz pozwaną nie łączył stosunek pracy i wniósł o zasądzenie na rzecz powodowej parafii od pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że pozwana 1 lipca 2014 r. zawarła z powodową parafią umowę o pracę na czas nieokreślony, w której jako rodzaj umówionej pracy wskazano sekretarka, jako miejsce wykonywania pracy plebania w K. – przez Internet, w wymiarze 1/2 etatu, z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości najniższego krajowego. Pozwana pozostawała z K. R. w stałym związku i 1 lipca 2014 r. była w zaawansowanej ciąży. Wraz z dzieckiem, którego ojcem był proboszcz parafii w K., wprowadziła się do plebanii i wszelkie czynności wykonywała jako domownik a nie w ramach stosunku pracy. Nie prowadziła też kancelarii parafii, ksiąg parafialnych i nie obsługiwała spotkań Rady Parafialnej. Po odwołaniu ks. K. R. z powodowej parafii 21 sierpnia 2017 r., nowy proboszcz ks. R. D. przypadkowo odnalazł umowę o pracę z 1.07.2014 r. (...). K. R. 1 lipca 2014 r. nie pełnił funkcji proboszcza powodowej parafii i tego dnia nie był w K. . Powyższa umowa o pracę stwierdzała nieprawdziwe okoliczności. Pozwana nigdy nie świadczyła na rzecz powódki pracy w warunkach podporządkowania pracowniczego. W ocenie pełnomocnika powodowej parafii, przysługuje jej szeroko rozumiany interes prawny, bowiem brak rozstrzygnięcia w przedmiocie istnienia stosunku pracy może spowodować, że pozwana nadal będzie kierować wobec powódki szereg bezpodstawnych roszczeń, powołując się na istnienie umowy o pracę.

Pozwana A. R. w piśmie procesowym z 23.08.2018 r. wniosła odwołanie od pozwu o ustalenie nieistnienia stosunku pracy oraz wniosła o zasądzenie od powódki kosztów sądowych. W uzasadnieniu wskazała, iż podczas uroczystości parafialnych robiła zakupy, przygotowywała poczęstunki, kolacje, obiady, podawała do stołu, przygotowywała kawę czy herbatę, umawiała spotkania z proboszczem, dbała o porządek w plebanii, sprzątała w obejściu, prała, prasowała, paliła w piecu. Prowadziła stronę internetową parafii i zamieszczała ogłoszenia czy zaproszenia. Powódka za świadczoną pracę pobierała od proboszcza wynagrodzenie z jego szkolnego wynagrodzenia i jego zarobków opłacane były składki ZUS.

Uzasadnienie faktyczne:

Pozwana A. D. (1) 1 lipca 2014 r. zawarła z powodową parafią reprezentowaną przez ks. prob. K. R. umowę o pracę na czas nieokreślony, w której jako rodzaj umówionej pracy wskazano sekretarka, jako miejsce wykonywania pracy plebania w K. – przez Internet, w wymiarze 1/2 etatu, z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości najniższego krajowego.

(dowód: umowy o pracę k. 24 i 30).

Ksiądz K. R. w powodowej parafii pełnił funkcję proboszcza od 20 sierpnia 2014 r. do 20 sierpnia 2017 r. Pozwana miała wspólnotę z księdzem R., razem spożywali posiłki, pozwana zajmowała się domem, prała, prasowała, zajmowała się pracami fizycznymi i czasami komputerowo wypisywała dokumenty parafialne, w zastępstwie księdza przyjmowała datki na intencje mszalne. Wynagrodzenie pozwanej i składki ZUS K. R. opłacał z jego uposażenia w szkole a nie z konta parafialnego. W chwili zawierania umowy o pracę z pozwana była ona w ciąży z drugim dzieckiem. K. R. jest wpisany w akcie urodzenia dzieci pozwanej jako ojciec.

(dowód: zeznania świadka K. R. k. 116-118 od 00:09:36 do 00:10:24, od 00:33:08 do 00:47:04, od 01.:02:30 do 01:03:59 i od 01:15:39 01:18:30, historia rachunku bankowego K. R. k. 173-175, zaświadczenie ZUS k. 171-172, zeznania świadka R. G. k. 178-179 od 00:13:28 do 00:27:28).

Ksiądz K. R. poprosił biuro (...) o stworzenie dokumentacji PIT 11 i PIT 4 i listy płac dla pozwanej. K. R. 7.05.2015 r. przygotował sprawozdanie wizytacyjne, w którym wskazał zatrudnienie sekretarki.

(dowód: zeznania M. K. k. 138 od 00:28:41 do 00:53:21, PIT 11A za 2017 r. k.128-129, listy płac od stycznia do lipca 2017 r. k. 130-136, sprawozdanie k.111-114).

W małych parafiach księża sami prowadzą kancelarie parafialne i zajmuje to niewiele czasu. W przypadku zatrudnienia pracowników w parafii to koszty ich zatrudnienia wpisuje się w księdze parafialnej. Zaprzyjaźnieni księża nie mieli żadnej wiedzy o zatrudnieniu pozwanej w powodowej parafii. Obowiązki kancelaryjne wykonywał zasadniczo sam proboszcz, pół godziny po mszy świętej, co sam ogłaszał.

(dowód: zeznania Z. C. k. 89 od 00:51:55 do 00:59:45, M. M. k. 90 od 00:59:45 do 01:24:46, J. M. od 01:24:46 do 01:34:02, L. N. od 01:38:27 do 01:47:44, M. T. k. 91 od 01:47:44 do 01:57:56, J. B. k.137-138 od 00:12:52 do 00:18:18, S. C. k.155-156 od 00:15:11 do 00:21:36, K. S. k. 156 od 00:32:40 do 00:58:07, F. P. k. 179 od 00:33:47 do 00:49:00 i D. S. k. 180 od 00:58:21 do 01:05:26).

Pozwana złożyła odwołanie od decyzji ZUS Odział w S. Inspektorat w B. z 12.02.2018 r. stwierdzającej, że A. D. (1) jako pracownik płatnika Parafii K. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od 1.07.2014 r. Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 12 grudnia 2019 r. sygn. akt V U 643/18 oddalił odwołanie pozwanej. Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 4 listopada 2021 r. sygn. akt III AUa 418/20 oddalił apelację pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku z 12.12.2019 r.

(dowód: V U 643/18 k. 4-7, 257, 259-266, 307-313).

Uzasadnienie prawne:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Ja słusznie wskazuje się w orzecznictwie sądów powszechnych powództwo u ustalenie nieistnienia stosunku pracy należy traktować analogicznie do powództwa o ustalenie istnienia tego stosunku (por. : wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 25.06.2015 r. III APa 12/15).

Przepis art. 189 k.p.c. przewiduje, że „powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny”. Interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Przyjmuje się istnienie interesu prawnego zawsze, "gdy istnieje niepewność stanu prawnego" (E. W.). Żądanie tego rodzaju może być jednak skuteczne jedynie wtedy, gdy powód nie ma innego środka prawnego do obrony swych praw.

Sąd Najwyższy w wyroku z 11 maja 2006 r. (II PK 278/05, LEX nr 604205) wyraźnie stwierdził, że powództwo pracodawcy o ustalenie nieistnienia między stronami stosunku pracy należy do powództw o ustalenie, które mogą być wytaczane na podstawie art. 189 k.p.c. Mając na względzie, że w praktyce interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy ma pracownik, natomiast powództwa o nieistnienie stosunku pracy – pracodawca, brak jest zatem podstaw do ich różnicowania w zakresie znajdujących zastosowanie przepisów prawa procesowego.

Pozorność umowy wzajemnej w rozumieniu art. 83 § 1 k.c. występuje wówczas, gdy strony umowy składając oświadczenia woli nie zamierzają osiągnąć skutków, jakie prawo wiąże z wykonywaniem tej umowy, przy czym pozorność umowy o pracę ma miejsce nie tylko wówczas, gdy praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, ale na innej podstawie (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 października 2006r., I UK 120/06, OSNP 2007/19-20/294). Przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, zaś pracodawca zobowiązuje się do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art. 22 § 1 k.p.). O tym, czy strony istotnie nawiązały umowę o pracę nie decyduje formalne zawarcie (podpisanie) umowy nazwanej umową o pracę, lecz faktyczne i rzeczywiste realizowanie na jej podstawie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy - świadczenie pracy przez pracownika z zamiarem wykonywania obowiązków pracowniczych, czyli świadczenie pracy podporządkowanej, w charakterze pracownika, w czasie i miejscu oznaczonym przez pracodawcę. W odniesieniu do umowy o pracę pozorność polega na tym, że strony nie zamierzają osiągnąć skutków określonych w art. 22 k.p. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 stycznia 2008r., I UK 223/07, LEX nr 442836, wyrok z dnia 5 października 2006r., I UK 120/06, OSNP 2007 nr 9-20, poz. 294; M.Raczkowski „Pozorność w umownych stosunkach pracy” Lexis-Nexis, W-wa 2010, s.200-202).

Dla ustalenia, iż umowa nie jest pozorna wystarczy sporządzenie umowy o pracę i stosownej dokumentacji pracowniczej oraz opłacania składek na ubezpieczenie społeczne za osobę zgłoszoną do ubezpieczenia.

W przedmiotowej sprawie jak wynika z logicznych i wzajemnie się uzupełniających a przez to wiarygodnych zeznań świadków Z. C., M. M., J. M., L. N., M. T., J. B., S. C., K. S., F. P., D. S. i M. K. w powodowej parafii pozwana nie była zatrudniona na stanowisku sekretarki a mieszkając wspólnie z ówczesnym proboszczem powodowej parafii udzielała mu zwyczajowej pomocy w domowych zajęciach, przy gościach i okazjonalnie przy czynnościach kancelaryjnych.

W świetle powyższych wiarygodnych zeznań licznych świadków Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka K. R. w zakresie, iż faktycznie zatrudnił pozwaną początkowo na pół etatu a później na cały etat jako sekretarkę w parafii w K. z wynagrodzeniem najniższym krajowym.

W powodowej parafii nie istniała realna potrzeba zatrudnienia pozwanej na przypisanym jej w umowie stanowisku pracy, o czym świadczy fakt, małej ilości obowiązków administracyjnych w tej niewielkiej parafii oraz, że powodowa parafia przed dniem 1.07.2014 r. i po 20.08.2017 r. nie zatrudniała żadnego pracownika na stanowisku sekretarki. Co

więcej jak wynika z zeznań świadków C., M., T. i L. N. obowiązki kancelaryjne wykonywał zasadniczo sam proboszcz, pół godziny po mszy świętej, co sam ogłaszał.

O istnieniu stosunku pracy nie przesądza zwyczajowa pomoc udzielana osobie bliskiej. W rozpoznawanej sprawie brak jest miarodajnych dowodów pozwalających na ustalenie, że pomoc powódki w powodowej parafii była to codzienna, systematyczna, czterogodzinna praca podporządkowana, w rygorach charakterystycznych dla stosunku pracy.

Nie bez znaczenia jest fakt, że pozwana była wówczas w ciąży, co w ocenie sądu wskazuje na cel zawarcia z pozwaną umowy o pracę, jaki było nabycie świadczeń z ubezpieczenia społecznego związanych z rodzicielstwem.

Same sporządzenie dokumentacji pracowniczej pozwanej nie przesądza i istnieniu stosunku pracy, bez fatycznego świadczenia przez nią pracy podporządkowanej na określonym stanowisku pracy i w umówionym wymiarze czasu pracy.

Co więcej wynagrodzenie pozwanej i składki ZUS K. R. opłacał z jego własnego uposażenia w szkole a nie z konta parafialnego.

Sąd podziela też stanowisko Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zaprezentowane w uzasadnieniu wyroku z 12 grudnia 2019 r. sygn. akt V U 643/18 i Sądu Apelacyjnego w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zwarte w uzasadnieniu wyroku z 4 listopada 2021 r. sygn. akt III AUa 418/20, iż pozwaną A. D. (1) z powodową Parafią Rzymskokatolicką p.w. (...) w K. nie łączył stosunek pracy.

Mając na uwadze powyższe sąd na podstawie art. 189 k.p.c. sąd ustalił, iż powodową Parafią Rzymskokatolicką p.w. (...) w K. i pozwaną A. D. (2) nie łączył stosunek pracy.

Rozstrzygając o kosztach procesu sąd może zastosować uzupełniająco zasady: zawinienia, kompensaty oraz słuszności art. 100-104 k.p.c. i 110 k.p.c. (por. Grzegorz Misiurek Komentarz do art.98 Kodeksu postępowania cywilnego).

Zgodnie z treścią art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji przepisu art. 102 k.p.c. według doktryny zaliczyć można nie tylko te związane z samym przebiegiem postępowania, lecz także dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony.

W niniejszej sprawie jak wynika z oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania pozwanej wynika, iż ma na utrzymaniu dwie małoletnie córki a sama utrzymuje się ze świadczenia rodzicielskiego w wysokości 1000 zł , wynajmuje kawalerkę o pow. 24 m² z zasobów (...), nie posiada nieruchomości a jedyną wartościową ruchomością jest używany, jedenastoletni samochód osobowy.

Co więcej według oświadczenia pozwanej jest też osobą niepełnosprawną ruchowo.

Należy mieć na uwadze również fakt, iż powództwo o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego, miało na celu zabezpieczenie na przyszłość interesów powodowej parafii.

Zatem w ocenie sądu trudna życiowa pozwanej oraz jej sytuacja materialna przemawia za zastosowaniem przepisu art. 102 k.p.c. i nieobciążaniem pozwanej kosztami procesu.

Sędzia Marek Osowicki